

правовідносин, має стати одним з пріоритетних напрямків державної діяльності у соціальному секторі.

Відповідальність за порушення банківського законодавства як форма захисту прав та інтересів суб'єктів банківських відносин

Пожидаєва М.А., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри господарсько-правових дисциплін ННІПП НАВС
Запорожець А.О., студент ННІПП НАВС

Протягом останніх десятиріч у світі суттєво змінились умови банківської діяльності. Так, відбувається посилення конкуренції між кредитними установами, зниження рентабельності традиційних банківських операцій, погіршується якість активів банків та різко зростають ризики банківської діяльності. Це негативно впливає на спроможність кредитних інститутів протистояти фінансовим труднощам і призводить до підриву стабільності й консолідації світової банківської системи. Усе зазначене вище викликає потребу в уніфікації вимог до діяльності банків різних країн, стандартизації підходів до оцінки капіталу, активів, ліквідності та ризиків.

Основними проблемами фінансової нестабільності банків є такі:

- втрати капіталу;
- низька якість активів;
- неприбутковість;
- проблеми з ліквідністю;
- погіршення репутації.

Банківські проблеми, як правило, є результатом дії низки чинників. Проте, у переважній більшості випадків вони є наслідком кредитних проблем, оскільки кредитування було й залишається основною сферою банківської діяльності. Найчастіше втрати за кредитами випливають з недоліків систем контролю та управління кредитними ризиками. Суттєвими причинами виникнення проблем у діяльності банків є порушення банківського законодавства. У зв'язку з цим за порушення банківського законодавства передбачені такі види відповідальності, як фінансова, господарська, адміністративна, кримінальна.

Суб'єктами правопорушень у сфері банківського законодавства можуть бути різні категорії осіб, зокрема, це самі банки, керівники банків, власники істотної часті у банку, кредитори і вкладники, платники грошових коштів, громадяни тощо.

В Україні певні види правопорушень банківського законодавства та відповідні негативні заходи впливу за їх вчинення передбачені ст. 73 Закону України «Про банки та банківську діяльність», Постановою НБУ «Про затвердження Положення про застосування Національним банком України заходів впливу за порушення банківського законодавства», ст. 343 Господарського кодексу України, 166-5 Кодексу України про адміністративні правопорушення та ст. 200 Кримінального кодексу України.

Так, ст. 73 Закону України «Про банки і банківську діяльність» передбачені різні форми фінансової та адміністративної відповідальності за порушення банками або іншими особами, які можуть бути об'єктом перевірки Національного банку України, банківського законодавства, а саме: письмове застереження; скликання загальних зборів учасників, спостережної ради банку, правління банку; укладання письмової угоди з банком щодо усунення ним порушень; зупинення виплати дивідендів; встановлення для банку підвищених економічних нормативів; заборона надавати бланкові кредити; накладення

штрафів; тимчасове, до усунення порушення, відсторонення посадової особи банку від посади; позбавлення генеральної ліцензії на здійснення валютних операцій; віднесення банку до категорії проблемного або неплатоспроможного; відкликання банківської ліцензії та ліквідації банку тощо.

Серед зазначених вище заходів впливу Національний банк України має право обирати адекватні, які застосовуються до банків відповідно до банківського законодавства та Постанови НБУ «Про затвердження Положення про застосування Національним банком України заходів впливу за порушення банківського законодавства», з урахуванням:

- характеру допущених банком порушень;
- причин, які зумовили виникнення виявлених порушень;
- загального фінансового стану банку;
- розміру можливих негативних наслідків для кредиторів і вкладників;
- інформації Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (далі - Фонд гарантування) щодо порушення банками вимог, установлених Законом України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», результатів перевірки банків Фондом гарантування.

Відповідно до ст. 343 ГКУ платник грошових коштів сплачує на користь одержувача цих коштів за прострочення платежу пеню в розмірі, що встановлюється за згодою сторін, але не може перевищувати подвійної облікової ставки Національного банку України, що діяла у період, за який сплачується пеня. Ст. 166-5 КУпАП зазначає, що порушення керівниками банків або іншими особами банківського законодавства нормативно-правових актів Національного банку України або здійснення ризикових операцій, які загрожують інтересам вкладників чи інших кредиторів банку, тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Найсуворішим видом відповідальності є кримінальна. Ст. 200 ККУ встановлена відповідальність за підробку документів на переказ, платіжних карток чи інших засобів доступу до банківських рахунків, також придбання, зберігання, перевезення, пересилання з метою збуту підроблених документів на переказ чи платіжних карток. Такі дії караються штрафом від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до трьох років.

Підсумовуючи викладене вище, можна зробити висновок, що захист інтересів суб'єктів банківських відносин ґрунтується на нормах чинного законодавства. Формою захисту прав різних категорій осіб може слугувати встановлення та закріплення на законодавчому рівні санкцій за вчинення певних видів правопорушень у банківській сфері.

Стадії здійснення адміністративних процедур у сфері оподаткування

Луцик А.М., аспірант Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: доктор юридичних наук Теремецький В.І.

Сьогодні питання здійснення адміністративних процедур у сфері оподаткування в Україні, відповідно до міжнародних норм та стандартів, є одним із основних, що вивчається наукою адміністративного та адміністративно-процесуального права. Важливість цього питання обумовлена тим, що адміністративні процедури, які здійснюються у сфері оподаткування сприяють реалізації прав і обов'язків платників податків, що забезпечує розвиток та становлення сприятливої податкової політики держави.